

ENDURSKOÐENDARÁÐ

Skýrsla um störf
endurskoðendaráðs
2018

Störf endurskoðendaráðs á árinu 2018

Inngangur

Endurskoðendaráð er eftirlitsaðili með störfum endurskoðenda og er verksvið ráðsins skilgreint í V. kafla laga nr. 79/2008 um endurskoðendur. Þau lög tóku gildi 1. janúar 2009 og með þeim var innleidd áttunda félagaréttartilskipun Evrópuráðsins. Hlutverk endurskoðendaráðs skv. 15 gr. laganna er að hafa eftirlit með því að endurskoðendur og endurskoðunarfyrtækja ræki störf sín í samræmi við ákvæði laganna.

Nánar tiltekið ber endurskoðendaráði að:

- Fylgjast með því að endurskoðandi uppfylli skilyrði til löggildingar.
- Fylgjast með því að endurskoðandi uppfylli kröfur um endurmenntun.
- Sjá til þess að reglulegt gæðaeftirlit með störfum endurskoðenda og endurskoðunarfyrtækja fari fram.
- Sjá til þess að siðareglur og endurskoðunarstaðlar séu til.

Jafnframt ber endurskoðendaráði, í samræmi við lög um peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka nr. 64/2006, að fylgjast með að endurskoðendur sem heyri undir ráðið uppfylli skyldur sínar samkvæmt lögnum.

Endurskoðendaráð heyrir undir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið og skipar ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra fimm menn í ráðið til fjögurra ára í senn. Þrír nefndarmenn eru skipaðir samkvæmt tilnefningu en tveir skipaðir af ráðherra án tilnefningar. Núverandi endurskoðendaráð var skipað í maí 2017, en sömu einstaklingur voru skipaðir sem aðalmenn og varamenn og skipaðir voru í ráðið í maí 2013. Í ráðinu sitja Áslaug Árnadóttir, formaður, Þórður Reynisson, Pálína Árnadóttir, Jóhann Unnsteinsson og Hildur Árnadóttir. Varamenn eru Elmar Hallgríms Hallgrímsson, Elva Ósk Wíium, Krístrún Helga Ingólfssdóttir, Ólafur Gestsson og Brynja Halldórsdóttir. Starfsmaður endurskoðendaráðs er Salka Sól Styrmissdóttir lögfræðingur.

Endurskoðendaráð hélt 12 fundi á árinu 2018 auk ýmissa samráðsfunda með atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti og Félagi löggiltra endurskoðenda (FLE).

Hér á eftir er gerð grein fyrir helstu málum sem komu til umfjöllunar og afgreiðslum ráðsins á árinu:

Gæðaeftirlit

Mikilvægasta og umfangsmesta verkefni endurskoðendaráðs er að sjá um að fram fari gæðaeftirlit með þeim störfum endurskoðenda sem falla undir ákvæði laganna um

endurskoðendur nr. 79/2008, en samkvæmt 22. gr. laganna er endurskoðunarfyrirtækjum og endurskoðendum sem þar starfa og sjálfstætt starfandi endurskoðendum skylt að sæta gæðaeftirliti eigi sjaldnar en á sex ára fresti. Þá er endurskoðendum eða endurskoðunarfyrirtækjum sem annast endurskoðun eininga tengdra almannahagsmunum skylt að sæta gæðaeftirliti eigi sjaldnar en á þriggja ára fresti.

Gæðaeftirlit 2018

Undirbúningur gæðaeftirlits 2018 hófst í byrjun árs 2018. Endurskoðendur sem sæta skyldu eftirliti voru valdir með tilviljanakenndu úrtaki. Alls voru send út 100 boðunarbref, flest í lok mars 2018. Jafnframt voru þrjú endurskoðendur til viðbótar boðaðir í gæðaeftirlit í maí 2018. Í júní 2018 voru 12 endurskoðendur í viðbót boðaðir í gæðaeftirlit vegna sameiginlegrar áritunar. Í ágúst 2018 voru tveir endurskoðendur til viðbótar boðaðir í gæðaeftirlit. Í október sama ár var loks einn endurskoðandi til viðbótar boðaður í gæðaeftirlit en jafnframt fellt niður gæðaeftirlit hjá einum endurskoðanda vegna sérstakra aðstæðna.

Með bréfi endurskoðendaráðs, dags. 15. júní 2018, fól endurskoðendaráð Félagi löggiltra endurskoðenda (FLE) að annast gæðaeftirlit 2018 í samræmi við 13. gr. laga um endurskoðendur nr. 79/2008. Gæðaeftirlitsmenn voru tilnefndir af FLE og var valið staðfest af endurskoðendaráði þann 17. ágúst 2018.

Af þeim 117 endurskoðendum sem boðaðir voru í eftirlit voru 51 sem árituðu endurskoðunarverkefni vegna reikningsársins 2017. Var þeim gert að sæta gæðaeftirliti árið 2018 vegna reikningsársins 2017. Framkvæmd gæðaeftirlits hófst í september 2018. Lauk framkvæmdinni fyrir lok ársins 2018. Endurskoðendaráð mun taka saman skýrslu um niðurstöður gæðaeftirlitsins og birta á heimasíðu ráðsins þegar endanlegar niðurstöður liggja fyrir.

Ábyrgðartryggingar

Árleg eftirfylgni

Á grundvelli 6. gr. laga um endurskoðendur ber endurskoðendum að hafa í gildi starfsábyrgðartryggingu og skulu þeir senda Félagi löggiltra endurskoðenda staðfestingu um gilda tryggingu fyrir 15. janúar ár hvert. Kröfur laga um að endurskoðendur hafi gilda starfsábyrgðartryggingu eru ófrávíkjanlegar og þeir sem ekki hafa slíka tryggingu uppfylla ekki skilyrði til að hafa réttindi sem endurskoðendur.

Þann 9. apríl 2018 fékk endurskoðendaráð þær upplýsingar frá FLE að allir endurskoðendur með virk réttindi væru með staðfesta starfsábyrgðartryggingu frá tryggingarfélögum.

Uppsögn starfsábyrgðartrygginga

Komi til þess að lögbundinni starfsábyrgðartryggingu endurskoðanda sé sagt upp tilkynnir viðkomandi váttryggingafélag það til atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins. Sendir ráðuneytið upplýsingarnar svo áfram til endurskoðendaráðs.

Endurskoðendaráð fékk nokkurn fjölda tilkynninga frá ráðuneytinu um að starfsábyrgðartryggingar endurskoðanda væru ekki lengur í gildi hjá viðkomandi váttryggingafélagi. Endurskoðendaráð óskaði í kjölfarið eftir staðfestingu á því frá viðkomandi endurskoðanda um að hann hefði aflað sér fullnægjandi ábyrgðartryggingar hjá öðrum váttryggjanda. Bárust slíkar staðfestingar í öllum tilvikum að þeim undanskildum þegar endurskoðandi hafði ákveðið að leggja inn réttindi sín.

Endurmenntun

Samkvæmt 7. gr. laga um endurskoðendur er endurskoðendum skylt að sækja endurmenntun sem tryggir að þeir viðhaldi reglulega fræðilegri þekkingu, faglegri hæfni og faglegum gildum. Samkvæmt 2. mgr. 7. gr. skal endurmenntun að lágmarki svara til 20 klukkustunda á ári og samtals 120 klukkustunda á hverju þriggja ára tímabili. Í gildi eru reglur um endurmenntun nr. 30/2011 þar sem kveðið er á um það hvað teljist til endurmenntunar.

Í reglunum kemur meðal annars fram að fyrsta þriggja ára endurmenntunartímabil samkvæmt 7. gr. laga nr. 79/2008 hefjist 1. janúar 2010, hjá þeim sem hlutu löggildingu árið 2009 eða fyrr, sbr. ákvæði I til bráðabirgða í lögum nr. 79/2008. Öðru endurmenntunartímabilinu lauk því 31. desember 2015 og því þriðja 31. desember 2018.

Félag löggiltra endurskoðanda hefur haldið utan um endurmenntun félagsmanna sinna og senda félagsmenn upplýsingar um endurmenntun sína til félagsins. Snemma árs 2018 sendi félagið ráðinu upplýsingar um endurmenntun félagsmanna á árinu 2017. Ráðið fylgdi málinu eftir gagnvart þeim sex aðilum sem ekki höfðu lokið tilskildum fjölda endurmenntunareininga með því að óska eftir skýringum frá þeim vegna fjölda endurmenntunareininga. Þegar skýringar höfðu borist var máluð í flestum tilvikum lokið af hálfu endurskoðendaráðs. Í fimm tilvikum gátu endurskoðendur sýnt fram á fullnægjandi endurmenntun, en í einu tilviki hafði aðili óskað eftir því að fá að leggja inn starfsréttindin sín sem löggiltur endurskoðandi.

Drög að frumvarpi um breytingar á lögum um endurskoðendur

Tveir fulltrúar endurskoðendaráðs, þær Áslaug Árnadóttir og Pálína Árnadóttir, sátu í vinnuhóp atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins um endurskoðun laga um endurskoðendur. Um er að ræða frumvarp til nýrra heildarlaga um endurskoðendur þar sem lagt er til að innleidd verði í íslenskan rétt tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins um lögboðna endurskoðun ársreikninga og samstæðureikningsskila nr. 2014/56/ESB og reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins nr. 537/2014 um endurskoðun á einingum tengdum almannahagsmunum. Vinnu hópsins lauk á árinu og var frumvarp um endurskoðendur og endurskoðun lagt fram á Alþingi í nóvember 2018.

Endurskoðendaráð skilaði með erindi, dags. 26. nóvember, umsögn um frumvarp til laga um endurskoðendur og endurskoðun til efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis. Bent var á mikilvægi þess að reglur sem gildi um endurskoðun séu sem líkastar því sem gerist í löndunum

í kringum okkur og að ekki sé um séríslenskar reglur að ræða. Þá var bent á mikilvægi þess að umræddar Evrópugerðir yrðu innleiddar í íslenskan rétt sem fyrst. Loks var bent á mikilvægi þess að lögfesta ítarlegri ákvæði um viðbrögð og viðurlög við brotum á lögum um endurskoðendur.

Aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka

Dómsmálaráðuneytið skipaði stýrihóp á árinu 2017 sem hefur þau verkefni að sinna stefnumótun, tryggja yfirsýn, samvinnu og samstillta varnir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Jafnframt var það hlutverk hópsins að tryggja eftirfylgni og úrbætur vegna athugasemda FATF (Financial Action Task Force) og stuðla að samræmdu eftirliti á grundvelli viðeigandi lagaákvæða. Að lokum skyldi stýrihópurinn vera stjórnvöldum til ráðgjafar í afstöðu mála hjá FATF, taka þátt í innleiðingu og breytingum á regluverki sem snýr að vörnum gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og stuðla að fræðslu og aukinni þekkingu um málaflokkinn. Endurskoðendaráð tilnefndi einn einstakling til setu í stýrihópnum og var ákveðið að formaður endurskoðendaráðs, Áslaug Árnadóttir, tæki sæti í stýrihópnum samkvæmt tilnefningu ráðsins. Vinna hópsins hélt áfram á árinu 2018.

Ný lög um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, nr. 140/2018, voru samþykkt á Alþingi í lok árs 2018 og tóku gildi 1. janúar 2019. Með frumvarpinu var innleidd fjórða peningabættistilskipun Evrópusambandsins (2015/849/EB) og valin ákvæði úr fimmtu peningabættistilskipun Evrópusambandsins (2018/843/EB).

Samkvæmt hinum nýju lögum skal ríkisskattstjóri fara með eftirlit með öllum tilkynningarskyldum aðilum sem ekki falla undir eftirlit Fjármálaeftirlitsins. Samkvæmt eldri lögum fór endurskoðendaráð með eftirlit með endurskoðendum. Þrátt fyrir að eftirlitið hvað varðar peningabætti og fjármögnun hryðjuverka sé fært frá endurskoðendaráði til ríkisskattstjóra er í lögnum gert ráð fyrir því að fulltrúi endurskoðendaráðs eigi sæti í stýrihópi um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og aðstoði ríkisskattstjóra við úttektir frá gildistöku laganna og fram til 1. júní 2019.

Notkun orðsins endurskoðun eða endurskoðandi í starfs- eða firmaheiti.

Í 6. mgr. 4. gr. laga um endurskoðendur kemur fram að öðrum en endurskoðendum og endurskoðunarfyrirtækjum sé óheimilt að nota orðin endurskoðandi eða endurskoðun í starfs- eða firmaheiti sínu. Þá sé óheimilt að vekja þá trú að aðili sé endurskoðandi með notkun starfsheitis, firmanafns eða með öðrum misvísandi hætti, ef hann er það ekki.

Á árinu bárust endurskoðendaráði bæði ábendingar um að fyrirtæki sem ekki væru endurskoðunarfyrirtæki væru tilgreind sem slík á nánar tilgreindum vefsíðum og að einstaklingar titluðu sig sem endurskoðendur þrátt fyrir að hafa ekki löggildingu. Ráðið sendi viðkomandi aðilum bréf og óskaði eftir því að fyrirtækin notuðust ekki við orðin endurskoðun

Í firmaheiti sínu svo ekki væri farið gegn lögum um endurskoðendur. Brugðist var við erindum ráðsins og lauk endurskoðendaráð afgreiðslu málanna á árinu.

Samskipti við atvinnu- og nýsköpunarráðuneytið

Endurskoðendaráð átti ýmis samskipti við atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið á árinu varðandi málefni endurskoðenda og tóku fulltrúar ráðsins m.a. þátt í vinnu við frumvarpssmíði vegna innleiðinga tilskipunar og reglugerðar Evrópusambandsins um endurskoðendur.

Erindi til ráðsins

Ýmis erindi og ábendingar bárust ráðinu á árinu 2018 og hlutu sum þeirra endanlega afgreiðslu, en önnur verða áfram til meðferðar hjá ráðinu. Við meðferð málanna var í þessum málum sem öðrum sérstaklega gætt að reglum stjórnsýslulaga um vanhæfi nefndarmanna þannig að varamaður var kallaður til eftir aðstæðum hverju sinni.

Önnur mál

Meðal annarra starfa endurskoðendaráðs á árinu má telja eftirfarandi:

- Tillögur að prófgjaldi fyrir próf til löggildingar endurskoðunarstarfa árið 2018.
- Upplýsingar veittar ráðuneytinu vegna innlagna endurskoðenda á réttindum sínum.
- Fyrirspurnir varðandi meistaranám sem endurskoðendaráð viðurkennir sem undanfara þess að öðlast löggildingu til endurskoðunarstarfa.

2. apríl 2019

Endurskoðendaráð

Hlaug Arnadóttir
Steinunn C. Steingrimsdóttir
Halma Arnadóttir
Ólafur Arnarson
Pjetur Björnsson